

2 'arin

Nr. 207 – Leygardagur 26. október 1996

RANDI JACOBSEN

Síðan 1982 hefur Sigríð Arge arbeitt sum tannlækni hjá Skúlatannlæknanum í Havn og Suðurstreymoy, og 1. august fékk hon starvið sum tannlæknastjóri fyrri skúlnar.

Sigríð dæmar so væl at vera skúlatannlækni, at hon ekki kundi hugsað sær at havt sína egnu tannlæknastovu ella at arbeitt hjá onkrum øðrum privatum tannlækna.

- Mær dæmar so væl at arbeida við børnum, tí tey eru so fitt, og eg siggi tað sum eina avbjóðing at arbeida fyrri, at børnini fáa betri tenn, sigur Sigríð.

Nú hava skúlatannlæknarnir í Suðurstreymoy umleið 3.100 børn at kanna og viðgera. So við og við koma øll smábørnini upp í skipanina, og tá verða børnini, sum ganga til skúlatannlæknarnar, 4.500 í tali. Tað verður ár 2000, og tá fer skúlatannlæknaskipanin í Suðurstreymi at galda fyrri øll millum 0 og 16 ár. Pinkubørnini eru komin uppí, men børnini, sum tey, sum fædd eru fyrri 1994, koma ikki uppí, fyrr enn tey fara í skúla.

Higartil hefur tað verið upp til foreldrini í Suðurstreymoy, um tey gingu til tannlækna við smábørnunum, og ikki øll hava verið greidd yvir, hvussu umráðandi tað er, sigur Sigríð.

Fimm tannlæknar eru til øll hesi børnini.

Fleiri aðrattsðani í landinum hava tey verið fyrr á veg við at víðka barnatannlæknaskipanina til børn undir skúlaaldur.

Eisini tey heilt smáu
Sigríð heldur tað vera gott, at tey heilt smáu eisini skulu til tannlækna, tí tað ræður

um beinanvegin at læra børnini týðningin av at røkja sínar tenn. Eisini ræður um at fáa tey beinanvegin at kenna seg trygg fyrri at ganga til tannlækna.

Summi hava torført at skilja týðningin av at fara til tannlækna við einum lítlum barni, sum bara hevur eina ella tvær tenn, men tað hevur nógv at siga, at tannlæknin fær høvi til leiðbeina foreldrini í at geva børnunum rættan kost, og siga teimum, hvat fer illa við tonnunum.

Neyðugt stríð

Mangan er tað ein kampur hjá foreldrum at sleppa til at busta tenninar hjá teimum smáu. Tey seta fótur í spennu og vilja ikki.

- Men tað stríðið má til. Eg plagi at siga tað upp á tann máttan, at tú letur ikki eitt barn liggja við skitnari blaðu, og á sama hátt má barnið ikki hava skitnar tenn. Fær barnið loyvi at liggja við skitnari blaðu, fær tað reyða rumpu, og tað er tað sama við tonnunum, verða tær ikki bustaðar, so fara tær, sigur Sigríð.

Skúlabørnini og nú eisini tey smáu børnini fáa regluliga tenninar kannaðar og viðgjórdar, tá tað er neyðugt. Tannlæknin leggur teimum lag á við at busta, og tá børnini vaksa til, kunnu tey sjálv taka ábyrgd av tannrøktini.

Tenninar betri nú

Og sum heild eru tenninar hjá børnum nógv betri enn fyrri nørkrum árum síðan. Nú er tað sjáldan, at skúlatannlæknarnir síggja børn við illa røktum tonnum.

Men tað eru framvegis alt ov nógv børn, sum hava heilt vánaligar tenn, tí tær ikki verða røktar. Í alt ov nógvum førum eru tenninar so vánaligar, at barnið

Sigríð Arge dæmar so væl at fáast við børnini, at hon ekki kundi hugsað sær at havt sína egnu tannlæknastovu, sum næstan bara vaksín fólk komu til (Mynd: Kalmar)

Børn fara fegin til tannlækna

- Mál okkara er, at børnini eingi hol skulu hava í tonnunum, tá tey fara úr skúlanum, sigur Sigríð Arge, nýggi tannlæknastjórin í Tórshavnar Kommunu og Suðurstreymoy

neyðist á Landssjúkrahúsið at verða viðgjørt undir fullari doyving. Tað skuldi ikki verið neyðugt, um tenninar hjá hesum børnum vóru røktar, frá tí tey vóru smá, sigur Sigríð.

Ringir kostvanar

Tá tenn hjá børnum eru so vánaligar, er ofta galið við kostinum og kostvanunum. Børnini fara heimanfrá um morgunin fastandi. Kanska busta tey heldur ikki tenninar um morgunin heldur, og um dagin keypa tey sær okkurt ósunt at eta. Góðgefi fer illa við, og øll minnst ikki til at busta tenninar. Aðrenn tey fara til songar um kvöldið.

Skúlatannlæknin roynir at læra børnini at busta, men foreldrini mugu eisini geva sær góðar stundir fyrri at fáa børnini at busta og annars

røkja tenninar.

- Tey flestu børn duga sjálv væl at busta og at taka ábyrgdina, tá tey fara úr skúlanum.

- Málið hjá skúlatannlæknunum er, at øll børn skulu hava reinar og hilar tenn, tá tey fara úr skúlanum.

Ræðast ikki

Fyrr var ikki óvanligt, at

børn ræddust fyrri at skula til tannlækna, men tað er sjáldan nú, tí tað er blivið natúrligt fyrri tey og tey kenna seg trygg, av tí at tey eru regluliga hjá tannlæknunum og fáa tenninar eftirhugdar.

- Okkurt barn er sjálvandi inn ímillum, sum ræðist, men tey eru fá. Tá er tað nógv verri við foreldrunum, heldur Sigríð.

Teir fimm tannlæknarnir á Skúlatannlæknastovuni eru allar kvinnur. Umframt Sigríð Arge arbeida har Asla Poulsen, Berit Rasmussen, Katrin Reinert og Brynhild Zachariassen

TÓNLEIKUR frá

FAITHLESS
við ársins fløgu »Reverence«
- m.a. legini Salva Mea, Don't Leave & Insomnia

Vælumtøktir eru eisini
CAUGHT IN THE ACT
við fløguni »Forever Friends«
- m.a. legini Don't Walk Away, Ain't Just Another Story & sjálvandi Forever Friends

CD kr. 139,-

CD kr. 139,-

H. C. W. TÓRGARÐ

BOX 117 · SVERRISGØTA 7 · FR-110 TÓRSHAVN
Tlf. +298 14504 · Fax 18943

Bíðar til næstu ferð

Í Sosialinum seinasta leygardag var boðað frá, at greinarøðin um føroyska bókaútgávu helt fram í blaðnum í dag. Av serligum orsökum er eingin grein við í dag, men hon kemur í staðin næsta leygardag.